Bilgi Sentezi Dergisi

Bulletin of Epistemic Synthesis

BILSEN/BESS

Ulusal Hakemli Dergi
Eylül/September – Sayı/Issue: 2

e-ISSN: 3149-8841

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Edebiyat Fakültesi

02

Bilgi Sentezi Dergisi
Bulletin of Epistemic Synthesis
BILSEN/BESS

Ulusal Hakemli Dergi

Bilgi Sentezi Dergisi, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nin resmi yayın organıdır.

Türkçe Adı: **Bilgi Sentezi Dergisi**

İngilizce Adı: **Bulletin of Epistemic Synthesis**

Kısa Adı: **BİLSEN / BESS**

Edebiyat Fakültesi adına hak sahibi (Dekan):

Prof. Dr. Rafet Çavuşoğlu

Derginin Yayın Periyotu: Yılda iki kez (Mart / Eylül)

e-ISSN: 3149-8841

Cilt I, Sayı II, Eylül/2026

Bilgi Sentezi Dergisi
Bulletin of Epistemic Synthesis
BİLSEN/BESS

Baş Editör
Prof. Dr. Soner İşimtekin

Editörler
Doç. Dr. Gülşen Torusdağ
Doç. Dr. Vural Öntürk
Dr. Öğr. Üyesi M. Arif Erzen

Yayın Kurulu
Prof. Dr. Aydın Görmez (Van YYÜ)
Prof. Dr. İlker Aydın (Ordu Üniversitesi)
Prof. Dr. Rıfat Günday (Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi)
Prof. Dr. Cengiz İskender Özkan (Aydın Menderes Üniversitesi)
Prof. Dr. Güney Çeğin (Pamukkale Üniversitesi)
Prof. Dr. Abdülhamit Tüfekçioğlu (Marmara Üniversitesi)
Prof. Dr. Başak Koca Özer (Ankara Üniversitesi)
Prof. Dr. Ali Güzelyüz (İstanbul Üniversitesi)
Prof. Dr. Melih Erzen (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)
Prof. Dr. Murat Boysan (Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi)
Prof. Dr. Ayşe Çağlayan (Fırat Üniversitesi)
Prof. Dr. Fırat Yıldız (Van YYÜ)
Doç. Dr. Halil Zorer (Van YYÜ)
Doç. Dr. Halil Sözlü (Mersin Üniversitesi)
Doç. Dr. Emrullah Şeker (Bitlis Eren Üniversitesi)
Doç. Dr. Ercan Çalış (Van YYÜ)
Doç. Dr. Meryem Nakiboğlu (Aydın Adnan Menderes Üniversitesi)
Doç. Dr. Ferit Yücebaş (Van YYÜ)

Yayın Kurulu (devamı)
Doç. Dr. Gülsevim Evsel (Van YYÜ)
Doç. Dr. Şahin Yıldız (Van YYÜ)
Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Korkmaz (Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Dilara Demirtaş (Van YYÜ)
Dr. Öğr. Üyesi Zehra Satar Özbulut (Van YYÜ)
Dr. Öğr. Üyesi Melek Gedik (Van YYÜ)
Dr. Öğr. Üyesi Sinan Çakar (Van YYÜ)
Öğr. Gör. Dr. Zeynep Mercan (Van YYÜ)

Dil Editörleri
Doç. Dr. Mustafa Solmaz (Fransızca)
Dr. Öğr. Üyesi Pınar Alçiçek (Türkçe)
Dr. Öğr. Üyesi Elnaz Maleki (Farsça)
Araş. Gör. Merve Betül Görmez (İngilizce)

Danışma Kurulu
Prof. Dr. Bülent Cercis Tanrıtanır (Van YYÜ)
Prof. Dr. M. Zeki Duman (Van YYÜ)
Prof. Dr. Faruk Alaeddinoğlu (Van YYÜ)
Prof. Dr. Hakan Erol (Ankara Üniversitesi)
Prof. Dr. Erkan Göksu (Dokuz Eylül Üniversitesi)
Prof. Dr. Gülsen Baş Terzioğlu (Van YYÜ)
Prof. Dr. Mustafa Çiçekler (İstanbul Medeniyet Üniversitesi)
Prof. Dr. Bekir Koçlar (Van YYÜ)
Prof. Dr. Recep Demir (Van YYÜ)
Prof. Dr. Zeki Taştan (Van YYÜ)
Prof. Dr. Selma Baş (Van YYÜ)
Doç. Dr. Fatih Yerdemir (Gazi Üniversitesi)
Doç. Dr. Oktay Başak (Van YYÜ)

Doç. Dr. Betül Dilara Şeker (Van YYÜ)
Doç. Dr. Ümit Güder (University of Hamburg)
Dr. Marek Verčík (Prague Charles University)

Hakem Kurulu
Prof. Dr. Hakan Erol (Ankara Üniversitesi)
Prof. Dr. Ali Yalçın Tavukçu (Atatürk Üniversitesi)
Prof. Dr. Zerrin Aydın Tavukçu (Atatürk Üniversitesi)
Prof. Dr. Yusuf Öz (Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi)
Prof. Dr. Murat Keçiş (Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi)
Prof. Dr. Osman Düzgün (Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi)
Prof. Dr. Erkan Göksu (Dokuz Eylül Üniversitesi)
Prof. Dr. Günay Kaya (Giresun Üniversitesi)
Prof. Dr. Ümit Kılıç (Atatürk Üniversitesi)
Prof. Dr. Mehmet Zaman (Atatürk Üniversitesi)
Prof. Dr. Rahmi Tekin (Van YYÜ)
Prof. Dr. Ömer Obuz (Van YYÜ)
Prof. Dr. Ali Utku (Atatürk Üniversitesi)
Prof. Dr. Ahmet Ali Bayhan (Ordu Üniversitesi)
Prof. Dr. Muharrem Daşdemir (Atatürk Üniversitesi)
Prof. Dr. Funda Kara (Atatürk Üniversitesi)
Prof. Dr. Berna Karagözoğlu (Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi)
Prof. Dr. Hayrullah Acar (Mardin Artuklu Üniversitesi)
Prof. Dr. Akın Timur (Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi)
Prof. Dr. Mehmet Yavuz (Karadeniz Teknik Üniversitesi)
Prof. Dr. Dündar Alikılıç (Atatürk Üniversitesi)
Prof. Dr. M. Halil Erzen (Van YYÜ)
Prof. Dr. Fevziye Eker (Ordu Üniversitesi)
Doç. Dr. Ümit Güder (University of Hamburg)

Hakem Kurulu (devamı)
Doç. Dr. Feridun Kaya (Atatürk Üniversitesi)
Doç. Dr. Cansev Meşe Yavuz (Van YYÜ)
Doç. Dr. Pınar Altundağ (Ankara Üniversitesi)
Doç. Dr. Fatih Yerdemir (Gazi Üniversitesi)
Doç. Dr. Ruken Karaduman (Bayburt Üniversitesi)
Doç. Dr. Esra Yalazı (Ankara Üniversitesi)
Doç. Dr. Güler Yılmaz Çalışkan (Van YYÜ)
Doç. Dr. Mehmet Baki Bilik (Van YYÜ)
Doç. Dr. Mustafa Kemal Coşkun (Ankara Üniversitesi)
Doç. Dr. Aylin Eraslan (Mustafa Kemal Üniversitesi)
Doç. Dr. İsmail Coşkun (Van YYÜ)
Dr. Öğr. Üyesi Evrim Tekeli (Mustafa Kemal Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Ümit Gedik (Van YYÜ)
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Fuat Levendoğlu (Van YYÜ)
Dr. Öğr. Üyesi Ayşegül Bekmez Yelen (Van YYÜ)
Dr. Öğr. Üyesi İlyas Özdemir (Van YYÜ)
Dr. Öğr. Üyesi Nurcan Avşin (Van YYÜ)
Dr. Öğr. Üyesi Funda Altan Aydın (Van YYÜ)
Dr. Öğr. Üyesi Mustafa Kaya (Mersin Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Emre Günay (Bitlis Eren Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin Şan (Van YYÜ)
Dr. Marek Verčík (Prague Charles University)

Grafik Tasarım ve Mizanpaj
Dr. Ümit Oğur

Bu Sayının Hakemleri
Prof. Dr. Güney Çeğin (Pamukkale Üniversitesi)
Prof. Dr. Ercan Geçgin (Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi)
Prof. Dr. Hanifi Biber (Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi)
Prof. Dr. Zerrin Aydın Tavukçu (Atatürk Üniversitesi)
Doç. Dr. Güler Yılmaz Çalışkan (Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi)
Doç. Dr. Pelin Seval Çağlayan Esen (Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi)
Doç. Dr. Ayşegül Keleş Eriçok (Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Ayla Baş (Ondokuz Mayıs Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Sevda Aygar Bacanlı (Ankara Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Muhammet Erşed Tokat (Batman Ünviversitesi)

TAKDİM

Değerli bilim insanları,

Bilgi üretmeyi ve bilgiyi toplumsal faydaya dönüştürmeyi ilke edinen fakültemiz, bu misyon ve vizyonla akademik geleneğini, bünyesinde barındırdığı disiplinler yelpazesinde geliştirerek bilim dünyasına katkı sunma gayretindedir. Bu bağlamda, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Edebiyat Fakültesinin köklü akademik birikimi, disiplinlerarası zenginliği ve bilimsel üretkenliğinin yansıması olarak değerlendirdiğimiz ve fakültemizin güçlü akademik altyapısının ürünü olarak hayata geçirdiğimiz *Bilgi Sentezi Dergisi / Bulletin of Epistemic Synthesis* başlıklı dergimizin ikinci sayısını sizlerle buluşturmanın gurur ve mutluluğunu yaşamaktayız.

Bilgi Sentezi Dergisi, sosyal bilimler alanında özgün, nitelikli ve etik ilkeler doğrultusunda hazırlanmış bilimsel çalışmaları bir araya getirerek dil, edebiyat, tarih, coğrafya, arkeoloji, sanat tarihi, antropoloji, felsefe, psikoloji, sosyoloji ve kültür gibi alanlarda üretilen akademik çalışmaların yaygınlaştırılması, disiplinlerarası etkileşimin artırılması, ulusal ve uluslararası düzeyde paylaşılmasını hedeflemektedir. Dergimiz, tarafsız, şeffaf ve titiz bir değerlendirme süreciyle akademik yayıncılık standartlarına katkı sunma ve araştırmacılar için erişilebilir, güvenilir bir yayın mecrası olma iddiası taşımaktadır.

Mart ve Eylül aylarında olmak üzere, yılda iki kez yayımlanacak dergimizin hazırlanmasında emeği geçen editör kuruluna, hakemlerimize ve katkı sunan tüm araştırmacılara teşekkür ediyorum. *Bilgi Sentezi Dergisi*'nin, sosyal bilimler alanında önemli bir boşluğu dolduracağına ve bilim dünyasına değerli katkılar sağlayacağına yürekten inanıyor, dergimizin akademik camiaya hayırlı olmasını diliyorum. Saygılarımla,

Dekan
Prof. Dr. Rafet Çavuşoğlu

İçindekiler

Mehmet Zeki DUMAN

Peter L. Berger'in Modernite Analizinde Çoğulculuğun Teolojik ve Sosyolojik Gerilimleri / The Theological and Sociological Tensions of Pluralism in Peter L. Berger's Analysis of Modernity — 01-18

Tanju Hakan DÖNMEZ - Serdar Hakan ÖZTANER

Nysa Ad Maeandrum'dan Ele Geçen Bir Grup Çift Burunlu Kandil / A Group of Double-Nozzled Oil Lamps Discovered at Nysa Ad Maeandrum — 19-36

Selin NEVRİM FİDAN

Osmanlı Arşivi'nde Bir Sağlık Yapısı Projesi: Cüderî-i Bakarîye Mahsus Telkihhâne-i Şâhâne / A Healthcare Building Project in the Ottoman Archives: The Imperial Vaccination Institute for Bovine Smallpox Vaccine — 37-51

Elnaz MALEKİ – Melek GEDİK

بازتاب و کارکرد عاطفه در شعر معاصر فارسی: مطالعه‌ای تطبیقی در اشعار نیما یوشیج، مهدی اخوان ثالث و سهراب سپهری / Reflection and Function of Emotion in Contemporary Persian Poetry: A Comparative Study of Nima Yushij, Mehdi Akhavan Sales and Sohrab Sepehri — 52-68

Özkan DENİZ

Van Havzası'ndaki Urartu Ve Pers Dönemi Yazıtlarının Saha Ziyaretçilerine Aktarımı: Arkeolojik Verinin Turist Rehberliğiyle Buluşturulması / Transmission of Urartian and Persian Period Inscriptions in the Van Basin to Site Visitors: Bridging Archaeological Data with Tourist Guiding — 69-95

Bilgi Sentezi Dergisi
Bulletin of Epistemic Synthesis
BILSEN/BESS

Bilgi Sentezi Dergisi
Bulletin of Epistemic Synthesis
BILSEN/BESS

Makale Bilgisi Türü: Araştırma makalesi
Gönderildiği tarih: 17 Ağustos 2026
Kabul edildiği tarih: 30 Eylül 2026
Yayımlanma tarihi: 08 Ekim 2026

Article Info Type: Research article
Date submitted: 17 August 2026
Date accepted: 30 September 2026
Date published: 08 October 2026

DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.23318249

NYSA AD MAEANDRUM'DAN ELE GEÇEN BİR GRUP ÇİFT BURUNLU KANDİL[*]

A GROUP OF DOUBLE-NOZZLED OIL LAMPS DISCOVERED AT NYSA AD MAEANDRUM

Tanju Hakan DÖNMEZ[*], Serdar Hakan ÖZTANER [**]

Öz

Bu çalışma, Nysa ad Maeandrum'da Sütunlu Cadde - Cadde 1 ile Cadde 4 Batı'nın kesişim noktasındaki Doğu Mekânlar'da ele geçen yedi çift burunlu kandilin tipolojik özelliklerini, buluntu bağlamını ve kronolojisini değerlendirmektedir. Nysa'nın bugüne kadar kazılan diğer alanlarından bilinmeyen bu tip kandillerin altısı Doğu Mekân 3'ten, biri ise bu mekânla doğrudan bağlantılı Doğu Mekan 3A'dan ele geçmiştir. Kalıp yapımı örnekler genel olarak oval ve basık hazne, içbükey diskus, kısa ve düz biçimlendirilmiş çift burun ile palmet biçimli kulpla karakterize edilmektedir. Doğu Mekan 3'te 53 tam kandil ile 2111 kandil parçasının toplu hâlde bulunması, örneklerin tamamında kullanıma bağlı yanma ve aşınma izleri görülmesine karşın üretime ilişkin herhangi bir bulguya rastlanmaması, mekânın bir kandil işliği olmadığını göstermektedir. Buluntu yoğunluğu ve mekânın Sütunlu Cadde ile ilişkisi, söz konusu mekânın Doğu Mekan 3'ün caddenin aydınlatılmasında kullanılan kandillerin toplandığı ve muhafaza edildiği bir depolama alanı olabileceğini düşündürmektedir. Tipolojik benzerler ile buluntu bağlamındaki sikke ve seramikler, çift burunlu kandillerin MS 6. yüzyılın sonu ile MS 7. yüzyılın başına tarihlendirilmesini sağlamaktadır. MS 7. yüzyılın ilk çeyreğine tarihlenen yangın ve yıkım evresiyle birlikte depo işlevini yitirmiş ve kandiller kronolojik bakımdan tutarlı bir kontekst içerisinde kalmıştır. Bu buluntu grubu, Geç Antik Çağ kandil tipolojisinin yanı sıra Nysa'daki kamusal aydınlatma düzeni ve bu sistemin sona eriş süreci hakkında önemli veriler sunmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Nysa ad Maeandrum, Çift Burunlu Kandiller, Geç Antik Çağ, Sütunlu Cadde, Kamusal Aydınlatma, Kandil Deposu.

Abstract

This study examines the typological characteristics, archaeological context, and chronology of seven double-nozzled oil lamps discovered in the East Rooms at the intersection of the Colonnaded Street - Street 1 and Street 4 West at Nysa ad Maeandrum. No comparable examples have yet been identified elsewhere in the excavated areas of the city. Six specimens were recovered from ES-3, while one was found in the directly connected Room ES-3A. These mould-made lamps are generally characterised by flattened oval bodies, concave discuses, short and straight double nozzles, and palmet-shaped handles. The recovery of 53 complete lamps and 2,111 lamp fragments from ES-3, all displaying traces of burning and wear but no evidence of manufacture, indicates that the room did not function as a workshop. The concentration of finds and the room's connection with the Colonnaded Street instead suggest that ES-3 served as a storage facility for lamps used to illuminate the street. Typological parallels, together with the associated numismatic and ceramic evidence, date the double-nozzled lamps to the late sixth and early seventh centuries CE. The storage facility ceased to function during the fire and destruction phase dated to the first quarter of the seventh century, leaving the lamps within a chronologically coherent context. This assemblage contributes not only to the typology of Late Antique oil lamps but also to the understanding of public lighting at Nysa and the process through which this system came to an end.

Keywords: Nysa ad Maeandrum, Double-Nozzled Oil Lamps, Late Antiquity, Colonnaded Street, Public Lighting, Oil-Lamp Storage.

[*] Makale "Nysa ad Maeandrum Sütunlu Cadde Geç Antik Çağ/Erken Bizans Dönemi Kandilleri " başlıklı tezden üretilmiştir.

[*] Arş. Gör., Akdeniz Üniversitesi, Akdeniz Uygarlıkları Araştırma Enstitüsü, Akdeniz Ortaçağ Araştırmaları ABD, Antalya/TÜRKİYE. tanjuhakan@akdeniz.edu.tr | 0000-0001-7130-4958

[**] Prof. Dr., Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Arkeoloji Bölümü, Klasik Arkeoloji ABD, Ankara/TÜRKİYE oztaner@ankara.edu.tr | 0000-0002-8284-6792

GİRİŞ

Antikçağ kent yaşamında kamusal alanların aydınlatılması, salt estetik bir tercih olmanın ötesinde, kentsel güvenlik, asayiş ve ticari sirkülasyonun sürdürülebilirliği açısından hayati bir altyapı gereksinimidir (Friedländer, 1919, 21-22; Plinius, NH XIX, 59). Roma İmparatorluğu'nun geç evrelerinden itibaren kaotik siyasi iklim ve artan güvenlik kaygıları, metropollerde organize gece aydınlatma sistemlerinin kurulmasını zorunlu kılmıştır (Friedländer, 1919, 31). Geç Antik Çağ yazılı kaynakları ve epigrafik belgeleri bu kentsel organizasyonu doğrulamaktadır; nitekim Antiokheia sokaklarının geceleri organize biçimde aydınlatıldığı bilinmekte (Libanius, Or. XI; Friedländer, 1920, 192-193), Ephesos Arkadianus Caddesi portikolarında yanan 50 adet kandili belgeleyen MS 4. yüzyıl yazıtı da bu uygulamayı somutlaştırmaktadır (Heberdey, 1902, 53-56; Radt, 1986, 42-43; Çokay, 1996, 22). Batı Anadolu'nun önemli Geç Antik Çağ merkezlerinden biri olan Nysa ad Maeandrum'da gerçekleştirilen son dönem kazıları da bu kamusal organizasyonun kentsel mekân ve küçük buluntular üzerindeki yansımalarını bütünüyle yansıtmaktadır (Dönmez - Öztaner, 2026, 121-154).

Kentin doğu yakasında, Sütunlu Cadde (Cadde 1/ Plateia) ile güneye uzanan Cadde 4B'nin kesişim noktasında yer alan Doğu Mekânlar (DM-1 – DM-4) kompleksi, Geç Antik Çağ'dan Erken Bizans Dönemi'ne geçiş sürecindeki mimari ve işlevsel dönüşümün en nitelikli belgesidir (Dönmez - Öztaner, 2026, 123-125). Sütunlu Cadde'nin Erken Roma Dönemlerinde farklı kullanım amaçlarına sahip olan söz konusu bu mekanlar Geç Antik Çağ'ın daralan kentsel ihtiyaçları doğrultusunda işlev değiştirmiş ve özellikle Doğu Mekân 3, binlerce kandilin depolandığı kamusal bir aydınlatma deposuna dönüştürülmüştür (Dönmez - Öztaner, 2026, 123-126). Doğu Mekânlar kazılarında ele geçen 2500'ü aşkın kandil ve kandil fragmanı, kentin geç dönem aydınlatma repertuarını ve üretim dinamiklerini ortaya koymaktadır (Dönmez - Öztaner, 2026, 123-126). Bu bütüncül malzeme grubu içerisinde, omuzlarında paralel yatay çizgiler, nokta bezemeler ve asma dalları barındıran yerel üretim kandiller ile kalıplar Nysa'nın otonom üretim kapasitesini belgelerken; Nysa Çift Burunlu (bilychnis) Kandilleri, morfolojik özgünlüğü ve spesifik buluntu bağlamıyla öne çıkmaktadır (Dönmez - Öztaner, 2026, 126; Dönmez 2026).

Bu çalışma, Nysa'da bugüne kadar kazılan diğer alanlardan bilinmeyen ve tamamı Doğu Mekânlar (DM-3 ve DM-3A) kontekstinden ele geçen yedi adet çift burunlu kandilin tipolojik özelliklerini, Roma Dönemi çift burunlu metal ve pişmiş toprak kandil geleneğinin Geç Antik Çağ'daki devamlılığını ve buluntu bağlamının kentsel aydınlatmadaki rolünü tartışmaktadır (Bailey, 1988, 388; Hayes, 1980, 111-112). Ayrıca bu buluntu grubu üzerinden, MS 7. yüzyılın ilk çeyreğinde kenti mühürleyen Sasani akınları (Foss 1975a; Foss 1975b; Foss 1976; Foss 1977; Wilson 2022) ve sismik yıkımlarla şekillenen Nysa kronolojisindeki yansımaları değerlendirilmektedir.

1. Nysa Geç Antik Çağ Kentsel Dönüşümü ve Doğu Mekanlar (Sütunlu Cadde - Doğu Mekânlar)

Nysa ad Maeandrum, Hellenistik ve Roma İmparatorluk Dönemleri boyunca kentsel gelişimini tamamlamış, anıtsal kamu yapılarıyla imar edilmiş önemli bir Roma kentidir (Akdoğu Arca - Gökalp Özdil, 2022a, 50; Akdoğu Arca - Gökalp Özdil, 2022b, 62). Ancak MS 3. yüzyılın ortalarından itibaren imparatorluk genelinde baş gösteren siyasal ve ekonomik krizler, Got ve Sasani tehditleri kenti derinden sarsmıştır (Akdoğu Arca - Gökalp Özdil, 2022b, 64-65). Decius Dönemi'nde (MS 249/250) gerçekleştirilen askeri ve idari düzenlemeler kapsamında vali onurlandırılmış (Akdoğu Arca - Gökalp Özdil, 2022b, 64-

65), Valerianus ve Gallienus dönemlerinde kent ünlü Plouton-Kore kültü etrafında şekillenen Theogamia festivalini oikoumenik statüye yükselterek dinsel ve agonistik bir varlık göstermeye çalışmıştır (Robert, 1977, 64-77; Özbil, 2017, 146-149; Akdoğu Arca - Gökalp Özdil, 2022b, 67-68).

Geç Antik Çağ boyunca kentsel peyzaj ve sosyal yapı köklü bir dönüşüme uğramıştır (Peker, 2022a, 76). Erken Hristiyanlık Dönemi'nde Nysa, idari ve teolojik olarak Ephesos Metropolitliği'ne bağlı bir piskoposluk merkezi haline gelmiştir (Peker, 2022, 76-77). İmparator Iustinianos dönemine tarihlenen Hierokles'in Synekdemos adlı eserinde ve sonraki yüzyıllara ait piskoposluk listelerinde (Notitiae Episcopatuum) Nysa adı istikrarlı biçimde zikredilmekte, kent piskoposlarının ekümenik konsillerde en üst düzeyde temsil edildiği görülmektedir (Hierokles, 659.6; Peker, 2022, 76-77) . Nysa, MS 431 yılındaki Ephesos Konsili'nde Piskopos Theodotos, 451 Khalkedon Konsili'nde Moeonios, 692 Trullo Konsili'nde Sisinios ve 787 yılındaki II. Nikaia Konsili'nde Theodosios tarafından temsil edilerek kilise hiyerarşisindeki güçlü varlığını tescillemiştir (Magie, 1950, 990; Peker, 2022, 76-77). Bu inançsal dönüşüm mimariye de yansımış; tiyatronun podyum frizleri, kapı eşikleri, kamu yapılarının ve sütunlu caddenin sütunları üzerine kazınan haç grafitileri ile sivil konutlardan ele geçen küçük buluntular Hristiyanlaşan kentsel kimliğin belgeleridir (Strocka vd., 2012; Peker, 2022, 76-85).

2015 yılında Sütunlu Cadde - Cadde 1/Plateia ile Cadde 4B kavşağının güneydoğusunda kazı çalışmaları gerçekleştirilmiştir **(Fig. 1)**. Kentin doğu yakasında yer alan Sütunlu Cadde (Cadde 1)'nin kuzeyden sınırladığı insulada Cadde 4B'nin doğu kesiminde kalan 12 x 10 metrelik bir alanda 6 adet sondajda kazı ve araştırma çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Söz konusu bu kazılar esnasında ortaya çıkarılan mekanlar DM-1, DM-2, DM-3 ve DM-4 olarak adlandırılmıştır (Dönmez – Öztaner 2026, 123-125) **(Fig. 2)**.

DM-1 Mekânı: Cadde 1'in güneyinde ve Cadde 4B'nin doğusunda bulunan DM-1, 2,70 × 3,27 m ölçülerindedir. Döşemeye rastlanmayan mekânda, batı duvarına bitişik 1,10 m derinliğinde bir kuyu ile çoğunluğu doğu duvarı yakınından ele geçen 89 kandil parçası tespit edilmiştir (Dönmez -Öztaner 2026) **(Fig. 3)**.

DM-2 Mekânı/Rezervuar: DM-1'in doğusundaki DM-2, hidrolik harçla sıvalı duvarları ve pişmiş toprak künkleriyle Cadde 1'den erişilen bir su deposu veya çeşme havuzu işlevi taşımaktadır. Güneyde DM-2A olarak genişletilen alanda bir duvar ve tuğla döşeme ortaya çıkarılmıştır. DM-2'den 15 kandil parçası, DM-2A'dan ise 6 tam kandil ile 366 kandil parçası ele geçmiştir (Dönmez – Öztaner 2026) **(Fig. 4)**.

DM-3 Mekânı: DM-2/rezervuarın doğusunda bulunan DM-3 mekânının 1,55 × 4,90 m ölçülerindeki bölümü açığa çıkarılmış; DM-3 ve güneyindeki DM-3A mekânlarında, C1-12 stylobat uzantısı ile su yapıları arasındaki bağlantının araştırılması amacıyla sırasıyla 2 × 3 m ve 4,80 × 2 m ölçülerinde sondajlar gerçekleştirilmiştir. Yüzey toprağının 0,23 m altında ulaşılan taban döşemesi, DM-2/rezervuar tabanından 1,21 m, Cadde 1 döşemesinden ise 1,58 m daha yüksek kotta yer almaktadır (Dönmez – Öztaner 2026) **(Fig. 5)**.

DM-3'ün dolgu toprağından 53 tam kandil ile 2111 kandil parçası ele geçmiştir. Kandillerin tamamında kullanım izlerinin görülmesine karşın üretime ilişkin herhangi bir bulguya rastlanmaması, mekânın bir üretim alanından çok kandillerin depolandığı bir birim olarak kullanıldığını düşündürmektedir (Dönmez – Öztaner 2026, 123–124). 2023 yılında mekânda

biriken yaklaşık 28 cm kalınlığındaki yüzey toprağının temizlenmesi sırasında ise 3 tam kandil, burun kısmı kırık 1 kandil, 176 kandil parçası, 2 bronz sikke ve 26 çakıl taşı tessera parçası daha bulunmuştur. DM-3A'nın güneyindeki DM-2A'nın kuzey duvarında açılmış niş benzeri açıklıktan geçirilen künk hattı, bu mekânların DM-2 su kompleksiyle bağlantılı olduğunu göstermektedir. DM-3A'dan ayrıca 7 tam kandil, yaklaşık 150 kandil parçası, kemik süs objeleri, taş ağırlıklar ve tessera parçaları ele geçmiştir (Dönmez – Öztaner 2026, 123–124).

DM-3'te bulunan ve okunabilen sikkeler II. Constantinus (MS 347/348), Valens (MS 375) ve Arcadius/Honorius (MS 395–401) dönemlerine aittir; diğer örnekler ise Bizans Dönemi'ne tarihlendirilmekle birlikte kesin olarak tanımlanamamıştır (Özbil 2017, N153, N166, N218, N416–N418). Seramik buluntularının genel karakteri MS 5–7. yüzyıllara işaret etmektedir. Bunlar arasında MS 6–7. yüzyıllara tarihlenen Hayes Form 3 ve Form 5'e ait 13 parça (Hayes 1972, 329, 335, fig. 69/28–29, 343; Adak – Adıbelli 2006, 110–111, Lev. 27/301–302; Hayes 2008, 88, fig. 41/1300–1303; 242, fig. 40/1296–1297; Liko 2010, 235, Kat. No. 587; Ladstätter – Sauer 2005, 175, Taf. 6/83; Ergürer 2012, 173, Kat. No. 347; Fırat 2011, 144–146, Kat. No. 220; Dönmez – Öztaner 2026, 123–124.) ile aynı tarih aralığına verilen 134 mutfak kabı parçası bulunmaktadır (Ladstätter 2008, 115, Taf. 300/K262–267; Lüdorf 2006, 50, Taf. 11/T111; Öztaşkın 2013, 295, Lev. 4/Kat. No. 35; Dönmez – Öztaner 2026, 123–124). MS 10–13. yüzyıllara ait 5 sırlı seramik parçası ise alandaki daha geç tarihli faaliyetleri göstermektedir.

DM-3'te bulunan MS 4. yüzyıla ait bronz sikkeler, mekânın kullanım sürecinin erken evrelerine ilişkin veri sunmakta; ancak uzun tedavül süreleri nedeniyle kullanımın sona erdiği tarihi belirlememektedir. Mekânın terk edilme süreci, Cadde 4B'deki stratigrafik verilerle birlikte değerlendirilmelidir. DM-3'ün hemen batısındaki 4B-3 açmasından ele geçen II. Iustinos (MS 574–575) ve Herakleios (MS 613–614) sikkeleri, alanın MS 7. yüzyılın ilk çeyreğinde işlevini yitirdiğini gösteren daha güvenilir bir terminus post quem sağlamaktadır (Sikkeleri için Bkz. Özbil 2017; Cadde 4B Kazıları için Bkz. Dönmez 2026). Seramik dolaşımının MS 7. yüzyıldan sonra kesintiye uğraması (Sönmez 2022, 155), standart Samos tipi kandillerin bulunmaması (Bkz. Dönmez 2026, Nysa Tip 9) ve 4B-1 (Bkz. Dönmez 2026, Nysa Cadde 4 Batı Kazıları) açmasındaki propylon yıkıntısıyla ilişkili seviyelerde Doğu Mekânları'ndan sürüklenmiş kandil parçalarının tespit edilmesi de bu tarihlendirmeyi desteklemektedir. Nysa'daki sikke dolaşımında IV. Constantinus Dönemi'nden (MS 668–685) sonra yaklaşık iki yüzyıllık bir kesintinin görülmesi, kentin genel kronolojik gelişimiyle de uyumludur (Özbil 2022, 394–395). Bu veriler doğrultusunda DM-3'ün depo işlevinin, Cadde 4B propylonunun çöküşüyle bağlantılı olarak MS 7. yüzyılın ilk çeyreğinde sona erdiği anlaşılmaktadır.

DM-4 Mekânı: DM-2/rezervuar ile DM-3'ün güneyinde bulunan 5,30 × 2,30 m ölçülerindeki DM-4'ün hidrolik harçlı duvar sıvaları ve mekâna yönelen künk hatları, buranın da su deposu olarak kullanılmış olabileceğini düşündürmektedir **(Fig. 6)**. Mekânda, kentin geç dönemlerine ait olduğu değerlendirilen iki erişkin, bir genç erişkin ve bir çocuk olmak üzere toplam dört bireye ait inhumasyon mezar açığa çıkarılmıştır (Tekeli vd. 2017, 500–517). Başları batıya gelecek şekilde gömülen bireylerin yanında herhangi bir mezar hediyesine rastlanmamış; kuzeyde bulunan iskelet üzerindeki kireç harç kalıntılarının ise bulaşıcı hastalığa karşı alınmış bir önlemle ilişkili olabileceği değerlendirilmiştir.

2. Nysa Çift Burunlu Kandilleri

Tip Gelişimi, Benzerler ve Tarihlendirme

Hellenistik ve Roma dönemlerindeki kandil üretimi, uzun bir deneme-yanılma sürecinden geçmiş ve bu durum Geç Hellenistik Çağ'ın ortalarında hem işlevsel hem de bezemeli kandillerin üretilmesini sağlamıştır (Broneer 1930, 73-74; Dönmez 2026, 103-107). MÖ 1. yüzyılın ikinci yarısında, Roma kabartmalı kandillerinin ilk örnekleri (arketipleri) ortaya çıkmış ve biçimlenmiştir (Broneer 1930, 70-74; Dönmez 2026, 103-107). Bu süreçte yeni formların icadına yönelik arayışlar sanatsal kaygılarla biçimlenmiş ve nihayetinde taşıdıkları estetik değerle Roma kandillerini üne kavuşturan özgün tipler doğmuştur (Broneer 1930, 70-74; Dönmez 2026, 103-107). Bu süreçte kandil zanaatkarlarının izleyeceği en doğal yol, bir buçuk yüzyıl önceki selefleri gibi bronz kandillerden esinlenmekti. Metal muadilleri kadar uzun ömürlü olmasa da benzer bir zarafet sunan daha ekonomik kandiller üretmek, şüphesiz ticari açıdan kazançlı bir hamleydi. Nitekim bu tipin ilk örnekleri, genellikle palmet veya yumurta formundaki kulpları süsleyen eklentilerle tanımlanır. Söz konusu unsur, Hellenistik ve Roma dönemi bronz kandillerinin de tipik bir özelliğidir (Broneer 1930, 70-74; Dönmez 2026, 103-107). Ayrıca bu tip kandillerin ayırt edici en belirgin özelliği büyük formlu ve çift burunlu olarak tasarlanmış olmalarıdır (Bkz. Broneer Type XXI). Bu tipin en erken örnekleri Broneer Tip XXI (Broneer 1930), Brants SOORT IX (Brants 1913, Plaat III 259, 260 – 262; Brants 1913, 19-22), Loeschke Typus III (Loeschke 1919, Typus III, 321) ve Loeschke VIIA (Loeschke 1919, Typus VIIA 648) başlıkları altında değerlendirilmektedir. MÖ 1. yüzyıl kökenli olan bu erken örnekler, MS 1. – MS 2. yüzyıllarda yaygınlaştıktan sonra Geç Roma/Erken Bizans çağlarında yozlaşmış versiyonları ile varlığını sürdürmüştür (Brants 1913, Plaat III 259, 260 – 262; Brants 1913, 19-22; Loeschke 1919, Typus III, 321; Loeschke 1919, Typus VIIA 648; Broneer 1930; Dönmez 2026, 103-107). Bailey, bu tipin Galya – Britanya (Bailey 1988, pl. 7, Q1612, Q1623 (MS. 2. yy.); pl. 4, Q1566 (MS 2. yy. ortası); pl. 98, Q3012 (MS 25-75).), Mısır (Bailey 1988, pl 34, Q1919, Q1920, Q1922 (MS 1. Yüzyılın ikinci yarısı)), Kyrenaica (Libya) (Bailey 1988, pl. 31, Q1873, Q1874 (MS 1. yüzyıl sonu – 2. yüzyıl başı)), Ephesos (Bailey 1988 pl. 99, Q3020-Q3021 (MS 1. Yüzyılın ilk yarısı)) ve Knidos'da (Bailey 1988, pl. 76, Q2682, Q2683, Q2684, Q2685, Q2686, Q2688 (MS 70-100)) ele geçen Roma Dönemi erken örneklerini Broneer Tip XXI ile ilişkilendirerek MS 1. – MS 2. yüzyıllar arasına tarihlendirmektedir. Nysa çift burunlu kandilleri ise söz konusu bu geleneğin Geç Antik/Erken Bizans dönemi ürünüdür (Dönmez – Öztaner 2026, 126; Dönmez 2026, 103-114). Hayes, Ontario Müzesi kataloğunda değerlendirdiği ve tamamı Fayyum buluntusu olan çift burunlu kandil örneklerini MS 2.– MS 3. yüzyıllar arasına tarihlendirmektedir (Hayes 1980, 111 – 112, pl.51, fig. 443, 444-445). Bu örnekler, Küçük Asya tipi kandiller ortaya çıkmadan önceki gelişim sürecine işaret eden önemli geçiş formları olarak değerlendirilebilir (Dönmez 2026, 103-114). Miltner Ephesos'ta ele geçen paralel örnekleri Küçük Asya Tipi Kandiller II, Form 4 başlığı altında sınıflandırmış ve MS 4. yüzyıl sonlarına tarihlendirmiştir (Miltner 1937, 101, taf. III, fig. 293–295). Bailey benzer form ve özelliklere sahip Mısır kökenli bir örneği MS 4. Yüzyıla (Bailey 1988, pl. 48, Q2143); Menzel Küçük Asya Tipi Erken Bizans Dönemi kandilleri sınıfı içerisinde değerlendirdiği benzer bir kandili MS 5. yüzyıl civarına tarihlendirmiştir (Menzel 1969, Abb 79, 11; Menzel 1969, 97-100). Perlzweig ise Atina Agora kazılarında ele geçen ve benzer özellikler taşıyan kandil örneklerini Atina/Attika Tipi/Çok Burunlular sınıfı içerisinde değerlendirilmiş (Perlzweig 1961, pl. 32-33, fig. 2017-2031) olup tipin ele geçtiği

kontekst içerisinde bulunan ve en geç tarihlileri MS 395-423 yıllarına ait iki adet Honorius ve MS 408-450 yıllarına ait iki adet II. Theodosius sikkesine dayanarak MS 5. yüzyılın ilk yarısına tarihlendirmektedir (Perlzweig 1961, 225 (konteks için); Perlzweig 1961, 158, pl. 33, fig. 2025).

Nysa çift burunlu kandilleri 7 adet kandilden (**K1–K7**) oluşmakta olup, buluntu bağlamının tamamı Sütunlu Cadde ile Cadde 4B kavşağında yer alan Doğu Mekan 3'e aittir. Çalışma kapsamında değerlendirilen kandillerin ölçüleri, korunma durumuna göre değişkenlik gösterse de tam boyu ölçülebilen örneklere göre genişlikleri 3,7–4,7 cm, yükseklikleri 2,0–2,4 cm , uzunlukları 4,9 cm–9 cm ve cidar kalınlıkları ise 0,05-0,07 cm aralığında değişkenlik göstermektedir.

Kandillerin mekânsal dağılımlarına bakıldığında: Altı adeti 4B-DM-3'ten (**K1**, **K2**, **K3**, **K5**, **K6, K7**) ve bir adeti 4B-DM-3A'dan (**K4**) ele geçirilmiştir. Stratigrafik dağılımlarına bakıldığında ise altı örneğin seviye 2 (+150 cm ila +170 cm aralığı; Seviye 2**: K1, K2, K3, K5, K6, K7**; Seviye 1: **K4**), bir adedi (**K4**) ise seviye 1 (+190 cm) tabakalarında bulunduğu görülmektedir.

Tip içerisinde değerlendirilen tüm örnekler kalıp yapımıdır. Tipin en belirgin özelliği tüm örneklerin çift burunlu olmasıdır. Çift burun özelliği **K1**, **K2**, **K3** ve **K6**'da net olarak gözlemlenmekteyken, diğer parçalarda (**K4**, **K5**, **K7**) form özellikleri çift burunlu bir yapıya işaret etmektedir. Tipin bir diğer standart özelliği ise örneklerin palmet kulplu olmalarıdır. Söz konusu örneklerin kulpları, gövdeye dikey olarak bağlanmakta ve palmet biçiminde şekillendirilmiş tutamaklardan oluşmaktadırlar (**K1**-**K7**).

Diskus ve omuz bezemeleri incelendiğinde nokta ve birbirine paralel çizgi bezemeler görülmektedir. **K1**'de omuzda tek sıra nokta dizisi; **K6** ve **K7**'de omuzda paralel kabartma çizgiler ile diskus çevresinde nokta bezemeler görülmektedir. **K2**, **K3**, **K4** ve **K5**'te ise bezeme gözlemlenmemektedir.

SONUÇ

Bu çalışmada değerlendirilen yedi adet çift burunlu kandil, Nysa'da gerçekleştirilen kazı çalışmalarında Doğu Mekânlar dışında kentin herhangi bir alanında benzer örneklere rastlanmamış olması ve örneklerin tamamının DM-3'teki depo bağlamından ele geçmesi nedeniyle özgün bir buluntu grubunu oluşturmaktadır. Örneklerin altısı DM-3, biri ise bu mekânla doğrudan bağlantılı DM-3A'da bulunmuştur. Oval ve basık hazne, içbükey diskus, kısa ve düz biçimlendirilmiş çift burun ile çoğunlukla palmet biçimli kulp, grubun ortak tipolojik özellikleridir. Roma Dönemi çift burunlu kandil geleneğinin Geç Antik Çağ'daki devamını temsil eden bu örnekler, tipolojik benzerleri, konteks bilgileri ve tarihsel olaylar doğrultusunda MS 6. yüzyılın sonu ile MS 7. yüzyılın başına tarihlendirilmektedir (Miltner 1937, 101, Taf. III, fig. 293–295; Perlzweig 1961, 158, pl. 33, fig. 2025; Bailey 1988, pl. 48, Q2143; Dönmez – Öztaner 2026, 121- 154; Dönmez 2026, 103–114).

Çift burunlu kandillerin yalnızca DM-3 depo bağlamında yoğunlaşması, mekânın işlevinin belirlenmesi bakımından önemlidir. DM-3'ten 53 tam kandil ile 2111 kandil parçasının toplu hâlde ele geçmesi; bunların tamamında kullanıma bağlı yanma ve aşınma izleri görülmesine karşın üretime ilişkin herhangi bir bulguya rastlanmaması, mekânın bir kandil işliği olmadığını açıkça göstermektedir. Buluntu yoğunluğu, mekânın konumu ve kandillerin

kullanım izleri birlikte değerlendirildiğinde DM-3'ün Sütunlu Cadde'nin aydınlatılmasında kullanılan kandillerin toplandığı ve muhafaza edildiği bir depolama alanı olduğu anlaşılmaktadır (Dönmez – Öztaner 2026, 123–126). Çift burunlu kandillerin yalnızca bu alandan ele geçmesi de söz konusu örneklerin sıradan konut buluntuları olmadığını, caddenin aydınlatma düzeniyle ilişkili özel bir grup oluşturduğunu düşündürmektedir.

Mekânın kronolojisi, kandillerin tipolojik özellikleriyle birlikte sikke ve seramik buluntuları üzerinden değerlendirilebilmektedir. DM-3'te bulunan erken tarihli bronz sikkeler mekânın kullanım sürecine ilişkin veri sunmakla birlikte, uzun tedavül süreleri nedeniyle kandil grubunun tarihi için tek başına belirleyici değildir. Buna karşılık DM-3 ve Cadde 4B'nin ilişkili tabakalarından ele geçen II. Iustinos, Maurikius Tiberius ve Herakleios sikkeleri ile MS 6–7. yüzyıllara tarihlenen Hayes Form 3, Hayes Form 5A–B ve günlük kullanım kapları, çift burunlu kandiller için önerilen MS 6. yüzyıl sonu–MS 7. yüzyıl başı tarihini desteklemektedir. Böylece kandillerin tipolojik gelişimi ile buluntu bağlamının sikke ve seramik kronolojisi arasında belirgin bir uyum bulunduğu görülmektedir.

MS 7. yüzyılın başlarında Güneybatı Anadolu kentlerinde gözlenen güvenlik sorunları ve birbirini izleyen yıkım süreçleri, Nysa'daki arkeolojik verilerle de karşılaştırılabilir niteliktedir (Foss 1975a; Foss 1975b; Foss 1976; Foss 1977; Wilson 2022). Sütunlu Cadde üzerindeki bazı dükkân girişlerinin moloz taşlarla örülerek kapatılması, yaklaşan tehdit ve belirsizlik ortamında alınmış bir güvenlik önlemi olarak değerlendirilmiştir (Öztaner 2022, 128). Bu süreçte caddenin aydınlatılmasında kullanılan kandillerin DM-3'te toplanmış olması da benzer bir koruma ve depolama uygulamasıyla ilişkili olmalıdır. Bu durum bölgenin MS 7. yüzyılın ilk çeyreğinde yaşadığı felaketler dizisiyle uyumlu bir yıkım evresine işaret etmektedir. Bununla birlikte mevcut veriler, yıkımın istila, yangın veya deprem gibi tek bir nedene bağlanmasından çok, birbiriyle ilişkili ve ardışık olayların sonucu olarak değerlendirilmesini gerekli kılmaktadır.

DM-3'teki kandil deposunun bu yıkım evresiyle birlikte işlevini yitirdiği ve buluntu topluluğunun kronolojik bakımdan tutarlı bir kontekst içerisinde kapandığı anlaşılmaktadır. Üst kotlardaki mekânlardan DM-1, DM-2 ve propylon yıkıntısına taşınan kandil parçaları ise yıkım sonrasında etkili olan yağış ve erozyon süreçleriyle açıklanabilir. Alanın daha sonraki kullanım evresinde DM-4 ve çevresindeki eski su yapılarının mezarlık alanına dönüştürülmesi, Sütunlu Cadde'nin Geç Antik Çağ'daki kamusal ve altyapısal işlevlerini kaybettiğini göstermektedir (Tekeli vd. 2017, 500–517; Dönmez – Öztaner 2026, 124).

Sonuç olarak Nysa'dan ele geçen çift burunlu kandiller, yalnızca Geç Antik Çağ kandil tipolojisinin yerel bir grubunu değil, aynı zamanda Sütunlu Cadde'nin aydınlatma düzenini, kamusal kandillerin depolanma biçimini ve bu sistemin MS 7. yüzyıl başlarındaki yıkım süreciyle sona erişini belgelemektedir. DM-3'ün kandil deposu niteliği ile sikke, seramik ve yıkım verilerinin oluşturduğu kronolojik bütünlük, söz konusu yedi kandilin MS 6. yüzyılın sonu ile MS 7. yüzyılın başı arasına tarihlendirilmesini ve işlevini yitirerek kapanmış bir depo konteksti içerisinde değerlendirilmesini mümkün kılmaktadır.

KATALOG

K1:

Sektör: C4B-DM-3

Ölçü: U: 7,6 cm G: 4,7 cm Y: 2,4 cm D.G: 2,5 cm

Kot/Seviye: +1.61 m / Seviye 2

Munsell: 10 R 5/6-red

Tanım: Kalıp yapımıdır. Gövdesi oval formlu ve basık haznelidir. İçbükey diskus bir çember ile sınırlandırılmış olup ortada tek yağ deliği yer almaktadır. Diskusun büyük bölümü kırık olmakla birlikte, yağ deliğinin merkezine doğru muhtemelen radial çizgi izleri seçilebilmektedir. Omuz tek sıra kabartma nokta dizisiyle bezelidir. Kulp büyük oranda kırık olmakla birlikte muhtemelen palmet biçimli olup, altında dikey bir tutamak korunmuştur. Çift burunlu olup burun kısa ve düzdür. Taban düz ve bezemesizdir.

Tarihlendirme: MS 6. yüzyılın sonu – MS 7. yüzyılın başı

Analoji: Brants 1913, pl. VII, 1034; Miltner 1937, taf. III, fig. 293, 294, 295, s. 101; Perlzweig 1961, pl. 33, fig. 2025, s.158; Bailey 1988, pl. 48, Q2143; Dönmez – Öztaner 2026, 126.

K2:

Sektör: C4B-DM-3

Ölçü: U: 9 cm G: 3,7 cm Y: 2,3 cm D.G: - cm

Kot/Seviye: +1.61 m / Seviye 2

Munsell: 10 YR 7/8 yellow

Tanım: Kalıp yapımıdır. Gövdesi oval formlu ve basık haznelidir. Diskus içbükey olup muhtemelen bir çemberle sınırlandırılmıştır; ortadaki yağ deliği çevresi kırık durumdadır. Omuz düz ve bezemesizdir. Kulp palmet biçimlidir ve gövdeyle birleşimi belirgindir. Çift burunlu olup burun kısa ve düzdür. Taban düz ve bezemesizdir.

Tarihlendirme: MS 6. yüzyılın sonu – MS 7. yüzyılın başı

Analoji: Brants 1913, pl. VII, 1034; Miltner 1937, taf. III, fig. 293, 294, 295, s. 101; Perlzweig 1961, pl. 33, fig. 2025, s.158; Bailey 1988, pl. 48, Q2143; Dönmez – Öztaner 2026, 126.

K3:

Sektör: C4B-DM-3

Ölçü: U: 7 cm G: 4,5 cm Y: 2 cm D.G: 2,3 cm

Kot/Seviye: +1.61 m / Seviye 2

Munsell: 10 YR 7/8 yellow

Tanım: Kalıp yapımıdır. Gövdesi oval formlu ve basık haznelidir. Diskus içbükey olup muhtemelen bir çemberle sınırlandırılmıştır; ortadaki yağ deliği çevresi kırık durumdadır. Omuz düz ve bezemesizdir. Kulp palmet biçimlidir ve gövdeyle birleşimi belirgindir. Çift burunlu olup burun kısa ve düzdür. Taban düz ve bezemesizdir.

Tarihlendirme: MS 6. yüzyılın sonu – MS 7. yüzyılın başı

Analoji: Brants 1913, pl. VII, 1034; Miltner 1937, taf. III, fig. 293, 294, 295, s. 101; Perlzweig 1961, pl. 33, fig. 2025, s.158; Bailey 1988, pl. 48, Q2143; Dönmez – Öztaner 2026, 126.

K4:

Sektör: C4B-DM-3A

Ölçü: U: 8 cm G: 3,7 cm Y: 2,3 cm D.G: - cm

Kot/Seviye: +1.90 m / Seviye 1

Munsell: 7.5 R 7/8 light-red

Tanım: Kalıp yapımıdır. Gövdesi oval formlu ve basık haznelidir. Diskus içbükey olup muhtemelen bir çemberle sınırlandırılmıştır; ortadaki yağ deliği çevresi kırık durumdadır. Omuz düz ve bezemesizdir. Kulp palmet biçimlidir ve gövdeyle birleşimi belirgindir. Tipolojik özellikleri gereği muhtemel olarak çift burunludur. Taban kısmı korunmamıştır; alt kalıp bulunmadığından sadece üst kalıba ait parça günümüze ulaşmıştır.

Tarihlendirme: MS 6. yüzyılın sonu – MS 7. yüzyılın başı

Analoji: Brants 1913, pl. VII, 1034; Miltner 1937, taf. III, fig. 293, 294, 295, s. 101; Perlzweig 1961, pl. 33, fig. 2025, s.158; Bailey 1988, pl. 48, Q2143; Dönmez – Öztaner 2026, 126.

K5:

Sektör: C4B-DM-3

Ölçü: U: 7 cm G: 3,7 cm Y: 2,3 cm D.G: - cm

Kot/Seviye: +1.50 m / Seviye 2

Munsell: 7.5 R 7/8 light-red

Tanım: Kalıp yapımıdır. Gövdesi oval formlu ve basık haznelidir. Diskus içbükey olup muhtemelen bir çemberle sınırlandırılmıştır; ortadaki yağ deliği çevresi kırık durumdadır. Omuz düz ve bezemesizdir. Kulp palmet biçimlidir ve gövdeyle birleşimi belirgindir. Tipolojik özellikleri gereği muhtemel olarak çift burunludur. Taban halka biçimli, düz ve bezemesizdir.

Tarihlendirme: MS 6. yüzyılın sonu – MS 7. yüzyılın başı

Analoji: Brants 1913, pl. VII, 1034; Miltner 1937, taf. III, fig. 293, 294, 295, s. 101; Perlzweig 1961, pl. 33, fig. 2025, s.158; Bailey 1988, pl. 48, Q2143; Dönmez – Öztaner 2026, 126.

K6:

Sektör: C4B-DM-3

Ölçü: U: 5,5 cm G: 3,7 cm Y: - cm D.G: 1,9 cm

Kot/Seviye: +1.70 m / Seviye 2

Munsell: 2.5 YR 4/8 red

Tanım: Kalıp yapımıdır. Gövdesi oval formlu ve basık haznelidir. İçbükey diskus bir çemberle sınırlandırılmış olup ortada tek yağ deliği korunmuştur. Yağ deliğinin çevresinde nokta bezemeler belirgin şekilde görülmektedir. Kulp kısmı büyük ölçüde kırık olmakla birlikte muhtemelen palmet biçimli olmalıdır; kulpun diskusa geçişinde beş nokta bezeme yer almaktadır. Omuz, birbirine paralel kabartma çizgilerle bezelidir. Çift burunlu olup burun kısa ve düzdür. Taban kısmı korunmamıştır; alt kalıp bulunmadığından sadece üst kalıba ait parça günümüze ulaşmıştır.

Tarihlendirme: MS 6. yüzyılın sonu – MS 7. yüzyılın başı

Analoji: Brants 1913, pl. VII, 1034; Miltner 1937, taf. III, fig. 293, 294, 295, s. 101; Perlzweig 1961, pl. 33, fig. 2025, s.158; Bailey 1988, pl. 48, Q2143; Dönmez – Öztaner 2026, 126.

K7:

Sektör: C4B-DM-3

Ölçü: U: 4,8 cm G: - cm Y: - cm D.G: - cm

Kot/Seviye: +1.50 m / Seviye 2

Munsell: 5 YR 8/4 pink

Tanım: Kalıp yapımıdır. Gövdesi oval formlu ve basık haznelidir. İçbükey diskus bir çemberle sınırlandırılmış olup ortada tek yağ deliği korunmuştur. Yağ deliğinin çevresinde nokta bezemeler belirgin şekilde görülmektedir. Kulp kısmı büyük ölçüde kırık olmakla birlikte muhtemelen palmet biçimli olmalıdır; kulpun diskusa geçişinde beş nokta bezeme yer almaktadır. Omuz, birbirine paralel kabartma çizgilerle bezelidir. Tipolojik özellikleri gereği muhtemel olarak çift burunludur. Taban kısmı korunmamıştır; alt kalıp bulunmadığından sadece üst kalıba ait parça günümüze ulaşmıştır.

Tarihlendirme: MS 6. yüzyılın sonu – MS 7. yüzyılın başı

Analoji: Brants 1913, pl. VII, 1034; Miltner 1937, taf. III, fig. 293, 294, 295, s. 101; Perlzweig 1961, pl. 33, fig. 2025, s.158; Bailey 1988, pl. 48, Q2143; Dönmez – Öztaner 2026, 126.

KAYNAKÇA

Adak Adıbelli, I. (2006), *Tarsus Geç Roma Seramiği*. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara.

Akdoğu Arca, E. N. - Gökalp Özdil, N. (2022b), "Roma Dönemi'nde Nysa" içinde: Öztaner, S.H. (ed.) *Çift Yakalı Kent Nysa*, 1. Baskı Aralık 2022, İş Bankası Kültür Yayınları.

Akdoğu Arca, E. N. (2016), "Iulius Iulianus Phrygia-Caria Eyaletinin İlk Valisi miydi?", içinde: (ed.) Takmer, B., – Akdoğu Arca, E. N., – Gökalp Özdil, N., *Vir doctus Anatolicus, Studies in Memory of Sencer Şahin/Sencer Şahin Anısına Yazılar,* İstanbul, 2016, 60-73.

Akdoğu Arca, E. N. (2017), "Nysa ad Maeandrum Kenti Plouton-Kore Tapınağı'na İlişkin Hakların Yeniden Değerlendirilmesi", *Cedrus* V, 2017, 185-198.

Akdoğu Arca, E. N. - Gökalp Özdil, N., (2022a), "Hellenistik Dönem'de Nysa" içinde: Öztaner, S.H., (ed.) *Çift Yakalı Kent Nysa*, 1. Baskı Aralık 2022, İş Bankası Kültür Yayınları.

Bailey, D. M. (1988), *A Catalogue of the Lamps in the British Museum III. Roman Provincial Lamps*. 1988, London.

Brants, J. (1913), *Antieke Terra Cotta Lampen Uit Het Rijksmuseum Van Autheden te Leiden*, 1913, Leiden.

Broneer, O. (1930), *Terracotta Lamps, Corinth Volume* IV, Part II, 1930, Cambridge.

Çokay, S. (1996), *Antik Çağda Aydınlanma Araçları ve Perge Pişmiş Toprak Kandilleri*. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Arkeoloji Anabilim Dalı, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.

Dönmez, T. H. (2026), *Nysa ad Maeandrum Sütunlu Cadde Geç Antik Çağ/Erken Bizans Dönemi Kandilleri.* Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Dönmez, T. H. – Öztaner, S. H. (2026), "Nysa ad Maeandrum'dan Ele Geçen Geç Antik Çağ Kandilleri". *Höyük*, *17*, 121-154.

Ergürer, E. H. (2012), *Parion Roma Dönemi Seramiği. Atatürk Üniversitesi*, Sosyal bilimler Esntitüsü, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Erzurum.

Fırat, M. (2011), *Phokaia Geç Roma Dönemi Mutfak Kapları*. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Doktora Tezi, İzmir.

Foss C. (1975b), "The fall of Sardis in 616 and the value of evidence" *JÖB* 24, 1975, 11–22.

Foss C. (1976), *Byzantine and Turkish Sardis* (Archaeological exploration of Sardis. Monograph 4), 1976, Cambridge – London.

Foss C. (1977), "Archaeology and the "Twenty Cities" of Byzantine Asia" *AJA* 81/4, 1977, 469-486.

Foss, C. (1975a), "The Persians in Asia Minor and the End of Antiquity" *The English Historical Review* , 90/357, 1975,721-747.

Friedlaender L. (1919), *Darstellungen aus der Sittengeschichte Roms in der Zeit von Augustus bis zum Ausgang der Antonine*, Verlag von Hirzel, Leipzig 1919.

Friedlaender L. (1920), *Darstellungen aus der Sittengeschichte Roms in der Zeit von Augustus bis zum Ausgang der Antonine, Verlag von Hirzel*, Leipzig 1920.

Gökalp Özdil, N. - Akdoğu Arca, E. N. Akdoğu Arca (2022), "Antik Kaynaklar Işığında Nysa" içinde: (ed.), Öztaner S.H., *Çift Yakalı Kent Nysa*, 1. Baskı Aralık 2022, İş Bankası Kültür Yayınları.

Hayes, J. W. (1972), Late Roman Pottery, British School at Rome, London.

Hayes, J. W. (1980), *Ancient Lamps in the Royal Ontario Museum, I: Greek and Roman Clay Lamps: A Catalogue*, 1980, Toronto.

Hayes, J. W. (2008), *Roman Pottery: Fine-Ware Imports. The Athenian Agora XXXII.* Princeton.

Heberdey, R. (1902), "Vorläufiger Bericht über die Ausgrabungen in Ephesus" in: *Österreichisches Archäologisches Institut Jahreshefte des Österreichischen Archäologischen Institutes in Wien (ÖJH), Band V*, 53-66.

Ladstätter, S. – Sauer, R. (2005), "Late Roman C-Ware und lokale spätantike Feinware aus Ephesos." İçinde: F. Krinzinger (Hg.), *Spätantike und mittelalterliche Keramik aus Ephesos*. Wien, 143–201.

Ladstätter, S. (2008), "Römische, Spätantike und Byzantinische Keramik", içinde: (ed.) Steskal, M. –La Torre, M., *Das Vediusgymnasium in Ephesos. Archäologie und Baubefund*. FiE XIV/1 (Wien 2008) 97-189.

Liko, H. (2010), "Keramikauswertung Rundbau." İçinde: (ed.) Pülz, A., *Das sog. Lukasgrab in Ephesos. Eine Fallstudie zur Adaptation antiker Monumente in byzantinischer Zeit. Forschungen in Ephesos IV/4*. Wien, 186–249.

Loeschcke, S. (1919), *Lampen aus Vindonissa*, 1919, Berlin.

Lüdorf, G. (2006), *Römische und Frühbyzantinische Gebrauchskeramik im westlichen Kleinasien, Rahden/Westf.*, Verlag Marie Leidorf GmbH.

Magie, D. (1950), *Roman Rule in Asia Minor I-II*.

Menzel, H. (1969), Antike Lampen im Römisch-Germanischen Zentralmuseum zu Mainz.

Miltner, F. (1937), *Das Coemeterium der Sieben Schlöfer*. FiE Band IV Heft 2 IV-2, 1937, Baden.

Niewöhner, P. (2013), "Neue spät-und nachantike Monumente von Milet und der mittelbyzantinische Zerfall des anatolischen Städtwesens" *AA* 2013, 165–233.

Özbil, C. (2017), Nysa Sikkeleri, (Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi), Ankara.

Öztaner, S. H. (2022), "Sütunlu Cadde/Cadde 1–Plateia (Doğu Yaka)", Çift Yakalı Kent Nysa, İstanbul, 2022.

Öztaşkın, M. (2013), *Stratonikeia ve Lagina Kazılarında Bulunan Bizans Dönemi Seramikleri (2008-2010)* Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Eskişehir.

Peker, N. (2022), "Bir Kentin Dönüşümü: Geç Antik Çağ ve Bizans Dönemi Nysası. içinde: Öztaner, S.H. (ed.) *Çift Yakalı Kent Nysa*, 1. Baskı Aralık 2022, İş Bankası Kültür Yayınları.

Perlzweig, J. (1961), *Lamps of the Roman Period First to Seventh Century After Christ, The Athenian Agora Vol. 7*, 1961, New Jersey.

Radt, W. "Lampen und Beleuchtung in der Antike", *Antike Welt* 17. Jahrgang, Heft 1, 1986, 42-58.

Robert, L. (1977), "Documents d´Asie Mineure III. 1 Un type monetaire a Nysa", BCH 101, 1977, 64–77.

Sönmez, B. (2022) "Nysa'da Yerel Seramik Üretimi". içinde: Öztaner, S.H. (ed.) *Çift Yakalı Kent Nysa*, 1. Baskı Aralık 2022, İş Bankası Kültür Yayınları.

Strocka, V. M. – Hoffmann, S. – Hiesel, G. (2012), *Die Bibliothek von Nysa am Mäander*. FiN II, 2012.

Tekeli, E. – Gültekin, T. – Öztaner, S. H. – Çeker, D. (2017), "Paleoantropoloji Çalışmalarında Antik DNA'nın Önemi: Nysa Antik Kenti İskeletleri Üzerine Bir Çalışma", *Asos Journal*, 5, 48, 2017, 500-517.

Wilson, A. (2022), "A Series of Unfortunate Events: The End of Classical Urbanism in Southwestern Asia Minor in the Early Seventh Century AD", içinde: (ed.) Booth, P. – Whitby, M., *Melanges James Howard-Johnston* (Travaux et Memoires 26), Paris 2022, 565-594.

K1

K2

K3

K4

K5

K6

K7

Figürler

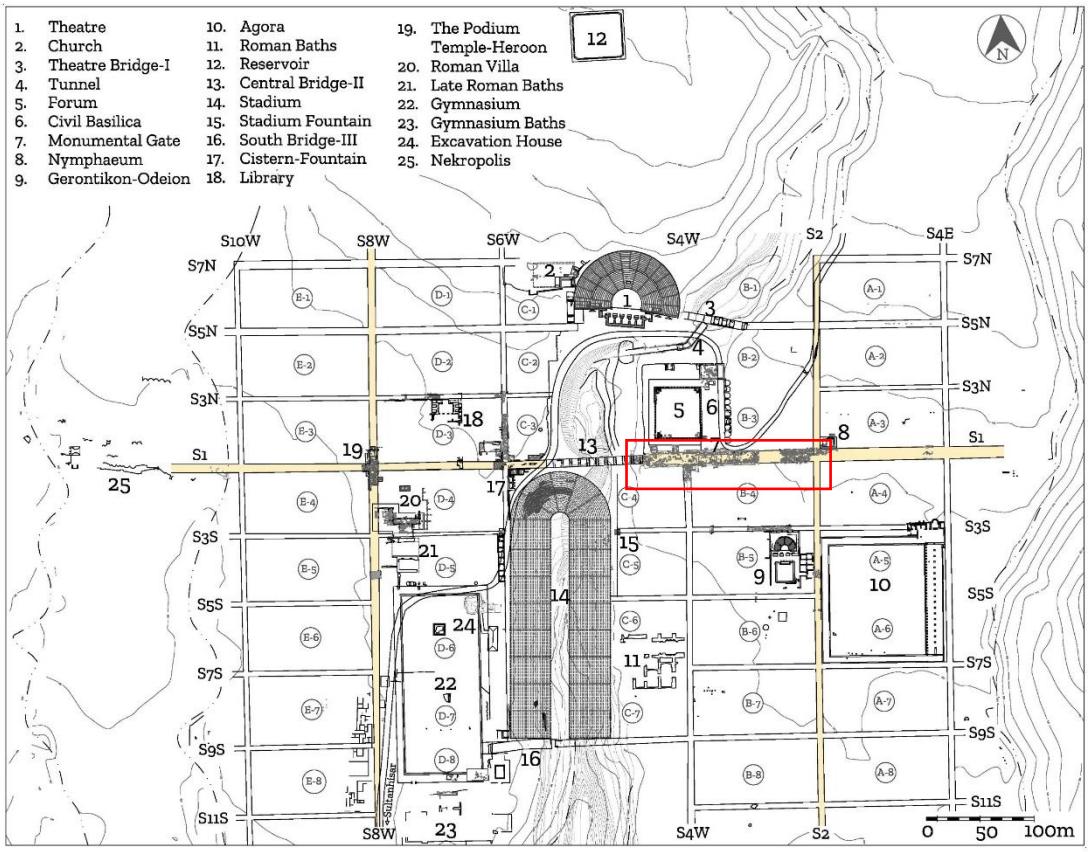

Fig. 1: Sütunlu Cadde / Cadde 1 – Cadde 4 Batı Doğu Mekanlar

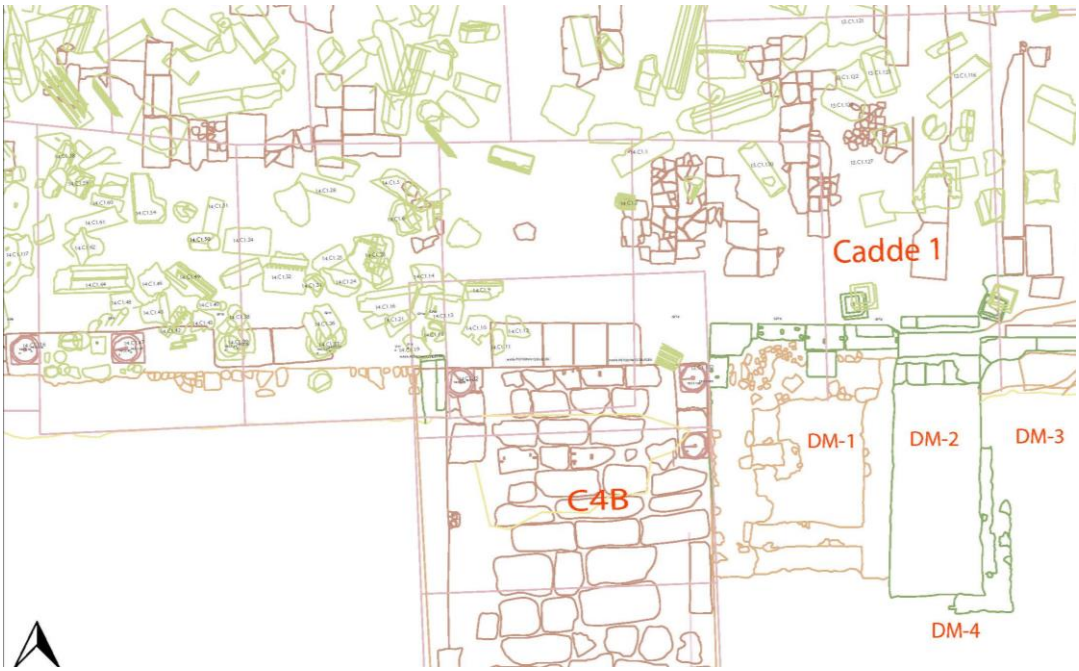

Fig. 2: Sütunlu Cadde / Cadde 1 – Cadde 4 Batı Doğu Mekanlar (DM-1, DM-2, DM-3, DM-4)

Fig. 3: Doğu Mekan 1 (DM-1)

Fig. 4: Doğu Mekan 2 (DM-2)

Fig. 5: Doğu Mekan 3 (DM-3)

Fig. 6: Doğu Mekan 4 (DM-4)